

# Victim Impact Statement Factsheet

Lời Khai về Ảnh Hưởng Đến Nạn Nhân là lời khai bằng văn bản hoặc lời nói của nạn nhân, tổ chức hoặc doanh nghiệp nêu rõ tác hại về thể chất, tâm lý, tình cảm và tài chính mà nạn nhân phải chịu do tội phạm gây ra trong quá trình tuyên án. Tòa án phải xem xét lời khai về ảnh hưởng đến nạn nhân cũng như lời khai từ cả bên công tố và bên bào chữa khi quyết định bản án cho người phạm tội.

## Lời Khai về Ảnh Hưởng Đến Nạn Nhân là Quyền của Nạn Nhân!

Tại Tiểu Bang Washington, lời khai về ảnh hưởng đến nạn nhân được định nghĩa trong [Crime Victim Bill of Rights](#) và là quyền thiết yếu giúp nạn nhân được lên tiếng trong hệ thống tư pháp hình sự. Lời khai về ảnh hưởng đến nạn nhân tạo cơ hội cho nạn nhân chia sẻ với tòa án và người phạm tội, bằng chính lời nói của họ, về việc tội phạm đã ảnh hưởng đến họ như thế nào.

## Ai có thể lập lời khai về ảnh hưởng đến nạn nhân?

Bất kỳ người nào bị tổn thương về thể chất hoặc tinh thần, hoặc bị thiệt hại tài sản hoặc mất mát tài chính do hậu quả trực tiếp của tội phạm gây ra. Thông thường, Lời Khai về Ảnh Hưởng Đến Nạn Nhân có thể được lập bởi:

- Nạn nhân trực tiếp (cá nhân, tổ chức và doanh nghiệp)
- Những người sống sót của nạn nhân đã qua đời
- Người thân trong gia đình của nạn nhân
- Bạn bè thân thiết và thành viên cộng đồng bị ảnh hưởng bởi tác động gián tiếp của tội phạm cũng có thể nộp lời khai trong một số trường hợp.

Tòa án có thể hạn chế số lượng nạn nhân có thể cung cấp lời khai trong quá trình tuyên án, nhưng thông thường không có giới hạn về số lượng tuyên bố bằng văn bản mà tòa án có thể xem xét.

## Tôi có phải viết Lời Khai về Ảnh Hưởng Đến Nạn Nhân không?

Không. Quý vị không cần phải viết lời khai về ảnh hưởng đến nạn nhân. Quyền tham gia hoàn toàn tùy thuộc vào quý vị. Một số lợi ích tiềm năng của việc lập Lời Khai về Ảnh Hưởng Đến Nạn Nhân bao gồm:

- Thẩm Phán sẽ có thể nghe trực tiếp lời khai của quý vị. Điều này có thể giúp Thẩm Phán hiểu rằng có một nạn nhân, gia đình, cộng đồng thực sự bị ảnh hưởng trực tiếp bởi tội phạm này.
- Quý vị có cơ hội trực tiếp nêu ý kiến của mình với thẩm phán về mức án được đề xuất.
- Lời khai của quý vị sẽ trở thành một phần của hồ sơ vụ án.
- Một số nạn nhân chia sẻ rằng việc có cơ hội chia sẻ với cả tòa án và thủ phạm về tác động của tội phạm góp phần hữu ích trong hành trình chữa lành của cá nhân họ.

## Cách lập Lời Khai về Ảnh Hưởng Đến Nạn Nhân

Việc lập lời khai về ảnh hưởng đến nạn nhân có thể giống như một nhiệm vụ rất đáng sợ và khó khăn. Một số cá nhân hoặc tổ chức chia sẻ rằng họ khó có thể diễn tả bằng lời nỗi đau hoặc tác động dữ dội mà họ phải trải qua do hành vi phạm tội. Hãy nhớ tự điều chỉnh nhịp độ, ngắt nghỉ và vượt qua áp lực phải “hoàn hảo”. Dưới đây là một số câu hỏi gợi ý để quý vị tham khảo:

- Tội phạm đã gây ảnh hưởng đến quý vị, doanh nghiệp hoặc gia đình quý vị như thế nào?
  - Về mặt thể xác -- ví dụ: chấn thương, phẫu thuật, biến dạng, tàn tật lâu dài, cơn đau tim hoặc đau mạn tính tăng lên, mệt mỏi, lo âu, v.v.

- Về mặt cảm xúc/tâm lý – ví dụ: Trầm cảm, triệu chứng hoảng loạn, rối loạn căng thẳng sau sang chấn (post-traumatic stress disorder, PTSD), không thể tập trung, xấu hổ, tội lỗi, kinh hoàng, sốc, sợ hãi, tức giận hoặc thịnh nộ, đau buồn, v.v.
- Về mặt tài chính – ví dụ: Hóa Đơn Y Tế (nằm viện, vận chuyển cấp cứu, chăm sóc nội trú hoặc ngoại trú, vật tư y tế), đơn thuốc, mất việc làm, đào tạo lại công việc, chi phí dọn dẹp hiện trường vụ án, chi phí đi dòi, chăm sóc trẻ em, mất mát hoặc hư hỏng tài sản cá nhân, mất thu nhập, chi phí chăm sóc sức khỏe tâm thần, v.v.
- Tác động rộng hơn – ví dụ: Thay đổi về thế giới quan, tác động về mặt tâm linh, tác động về mặt cộng đồng, v.v.
- Quý vị có khuyến nghị gì với tòa án tuyên án vụ án này?
  - Quý vị có khuyến nghị nào về việc điều trị không?
  - Quý vị có khuyến nghị nào về thời gian không?

Hãy nhớ rằng đây là những lời nhắc nhở đơn giản giúp quý vị suy ngẫm về nhiều cách thức tác động của tội phạm này đến quý vị. Đây là cơ hội để quý vị chia sẻ với tòa án bằng chính lời nói của mình về trải nghiệm của quý vị.

### **Lời Khai về Ảnh Hưởng Đến Nạn Nhân có thể được trình bày với tòa án bằng cách nào?**

Có thể rất khó khăn để lập và trình bày lời khai về ảnh hưởng đến nạn nhân trước tòa. Một số người chia sẻ rằng họ không cảm thấy thoải mái khi nói trước tòa án, chứ đừng nói đến việc nói trước kẻ phạm tội. Có nhiều lựa chọn khác nhau cần cân nhắc khi trình bày lời khai về ảnh hưởng đến nạn nhân lên tòa án. Một số lựa chọn có thể bao gồm:

- Cung cấp lời khai bằng lời nói trực tiếp trước thẩm phán tại phiên tòa công khai.
  - Quý vị có thể chọn có người hỗ trợ hoặc người ủng hộ đứng cạnh quý vị khi quý vị chia sẻ lời khai của mình
  - Quý vị có thể chọn cầm một bức ảnh (đủ lớn để tòa có thể nhìn thấy) để chứng minh cho ảnh hưởng đến quý vị.
- Chọn một người hỗ trợ hoặc người ủng hộ để đọc lời khai thay mặt quý vị.
- Đề trình một lá thư đề Thẩm Phán (và bên bào chữa) xem xét trước khi tuyên án.
  - Điều quan trọng cần lưu ý là mọi lời khai bằng văn bản đều được công khai và cung cấp trực tiếp cho bên bào chữa và bị cáo. Hãy đảm bảo *không* nêu địa chỉ hoặc thông tin liên lạc trong lời khai của quý vị.
  - Một số nạn nhân chọn đưa ra lời khai bằng văn bản ngoài lời khai bằng lời mà họ cung cấp tại tòa. Nếu quý vị chọn phương án này, vui lòng không nộp những lời khai giống hệt nhau, Thẩm Phán sẽ đọc bất kỳ lời khai nào bằng văn bản trước phiên tòa tuyên án.
- Quý vị cũng có thể chọn quay video lời khai của mình trước khi đã được tòa án cho phép trước. Hãy liên hệ với người ủng hộ của quý vị trước nếu quý vị muốn chọn phương án này để xin phép tòa án.